

ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор науково-педагогічної роботи

та інформації

_____ Володимир ШАРАН

ініціали та прізвище

“ ____ ” _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОФІЗІОЛОГІЯ

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність 053 Психологія

Освітня програма Практична психологія

Статус дисципліни: обов'язкова

Кафедра психології

Мова викладання – українська

Дані про вивчення дисципліни

Форма здобуття освіти	Обсяг дисципліни: год / кредити ЄКТС	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
		Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
		Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Денна	110/4	46	30	–	–	16	64	–	–	+

Розробник:

Роман ХАВУЛА, кандидат психологічних наук, доцент

Схвалено на засіданні кафедри психології

Протокол № від вересня 2022 р.

Завідувач кафедри _____ Мирослав САВЧИН

Схвалено на засіданні науково-методичної ради факультету історії педагогіки та психології

Протокол № від вересня 2022 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету.

Протокол № __ від _____ 2022 р.

1. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни «Психофізіологія» – ознайомити студентів з відповідними сучасному рівню розвитку науки уявленнями про психофізіологічні механізми, кореляти і закономірності психічної діяльності та поведінки людини і сформувати в них уміння використовувати ці знання в процесі аналізу психічних процесів, станів, властивостей і поведінки людини. Психофізіологічні механізми життєдіяльності, поведінки, розвитку, навчання та праці людини є предметом дисципліни «Психофізіологія». Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні оволодіти:

а) загальні компетентності:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність)

б) професійні компетентності:

- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;
- здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ;
- здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел;
- здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій
- здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації;
- здатність до ефективного міжособистісного спілкування, емпатійного слухання, емоційної стабільності, толерантності;

в) програмні результати навчання:

- аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання;
- здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань в т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій;
- здійснювати реферування наукових джерел, обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки;
- обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги;
- формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, вміння дотримуватися процедури дослідження;
- рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки;
- презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців;

– взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості.

2. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Заплановані результати навчання: знання основних наукових досягнень вітчизняної та зарубіжної психофізіології, а також основних понять навчальної дисципліни, а саме: психофізіологія відчуттів та сприймання, психофізіологія мотивації та активності людини, психофізіологія поведінки, особливості вікової психофізіології; уміння визначати міждисциплінарний характер психофізіологічних проблем, їх взаємозв'язки та взаємозалежності; аналіз різних фізіологічних механізмів та принципів функціонування певних структур кори великих півкуль та стовбуру головного мозку; вміння досліджувати фізіологічні механізми психічних процесів і станів, що є основою індивідуальних відмінностей людини; застосування отриманих знань для пояснення поведінки та діяльності людини, що перебуває на різних етапах онтогенезу.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Згідно з діючою в університеті системою комплексної діагностики знань студентів, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, результати складання заліку оцінюється за уніфікованою рейтинговою (семибальною) шкалою («відмінно» (А), «добре» (В, С), «задовільно» (D, E), «незадовільно» (F, F) і стобальною системою.

А (90 – 100) – «відмінно» (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок): студент знає основні наукові досягнення вітчизняної та зарубіжної психофізіології, а також основні поняття навчальної дисципліни, а саме: психофізіологія відчуттів та сприймання, психофізіологія мотивації та активності людини, психофізіологія поведінки, особливості вікової психофізіології. Вміє визначати міждисциплінарний характер психофізіологічних проблем, їх взаємозв'язки та взаємозалежності; аналізує різні фізіологічні механізми та принципи функціонування певних структур кори великих півкуль та стовбуру головного мозку; знає як саме досліджувати фізіологічні механізми психічних процесів і станів, що є основою індивідуальних відмінностей людини; застосовує отримані знання для пояснення поведінки та діяльності людини, що перебуває на різних етапах онтогенезу; вчасно виконав й захистив усі види навчальної роботи.

В (82 – 89) – «добре» (вище середнього рівня з кількома помилками): студент знає основні наукові досягнення вітчизняної та зарубіжної психофізіології, а також основні поняття навчальної дисципліни, а саме: психофізіологія відчуттів та сприймання, психофізіологія мотивації та активності людини, психофізіологія поведінки, особливості вікової психофізіології. Вміє визначати міждисциплінарний характер психофізіологічних проблем, їх взаємозв'язки та взаємозалежності; аналізує різні фізіологічні механізми та принципи функціонування певних структур кори великих півкуль та стовбуру головного мозку; загалом знає як саме досліджувати фізіологічні механізми психічних процесів і станів, що є основою індивідуальних відмінностей людини; застосовує отримані знання для пояснення поведінки та діяльності людини, що перебуває на різних етапах онтогенезу; вчасно виконав й захистив усі види навчальної роботи, але припускається незначних помилок.

C (75 – 81) – «добре» (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок): студент на достатньому рівні знає основні наукові досягнення вітчизняної та зарубіжної психофізіології, а також основні поняття навчальної дисципліни, а саме: психофізіологія відчуттів та сприймання, психофізіологія мотивації та активності людини, психофізіологія поведінки, особливості вікової психофізіології. В більшості випадків вміє визначати міждисциплінарний характер психофізіологічних проблем, їх взаємозв'язки та взаємозалежності; аналізує різні фізіологічні механізми та принципи функціонування певних структур кори великих півкуль та стовбуру головного мозку; загалом знає як саме досліджувати фізіологічні механізми психічних процесів і станів, що є основою індивідуальних відмінностей людини; застосовує отримані знання для пояснення поведінки та діяльності людини, що перебуває на різних етапах онтогенезу; вчасно виконав й захистив усі види навчальної роботи, але припускається деяких незначних помилок та неточностей.

D (67 – 74) – «задовільно» (непогано, але зі значною кількістю недоліків): студент на достатньому рівні знає основні наукові досягнення вітчизняної та зарубіжної психофізіології, а також основні поняття навчальної дисципліни, а саме: психофізіологія відчуттів та сприймання, психофізіологія мотивації та активності людини, психофізіологія поведінки, особливості вікової психофізіології. В більшості випадків вміє визначати міждисциплінарний характер психофізіологічних проблем, їх взаємозв'язки та взаємозалежності; аналізує різні фізіологічні механізми та принципи функціонування певних структур кори великих півкуль та стовбуру головного мозку; загалом знає як саме досліджувати фізіологічні механізми психічних процесів і станів, що є основою індивідуальних відмінностей людини; недостатньо застосовує отримані знання для пояснення поведінки та діяльності людини, що перебуває на різних етапах онтогенезу; захист передбачених видів навчальної роботи відбувся з значною кількістю недоліків, володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні, але відчуває труднощі під час розв'язання практико-спрямованих завдань.

E (60 – 66) – «задовільно» (виконання задовольняє мінімальним критеріям): студент на задовільному рівні знає основні наукові досягнення вітчизняної та зарубіжної психофізіології, а також основні поняття навчальної дисципліни, а саме: психофізіологія відчуттів та сприймання, психофізіологія мотивації та активності людини, психофізіологія поведінки, особливості вікової психофізіології. У цілому вміє визначати міждисциплінарний характер психофізіологічних проблем, їх взаємозв'язки та взаємозалежності; задовільно аналізує різні фізіологічні механізми та принципи функціонування певних структур кори великих півкуль та стовбуру головного мозку; не завжди знає як саме досліджувати фізіологічні механізми психічних процесів і станів, що є основою індивідуальних відмінностей людини; недостатньо застосовує отримані знання для пояснення поведінки та діяльності людини, що перебуває на різних етапах онтогенезу; відчуває деякі труднощі під час розв'язання практико-спрямованих завдань; виконав більшість із запропонованих видів навчальної роботи дотримуючись базових вимог.

FX (35 – 59) – «незадовільно» (з можливістю повторного складання): студент на задовільному рівні знає основні наукові досягнення вітчизняної та зарубіжної психофізіології, не у повній мірі знає основні поняття навчальної дисципліни, а саме: психофізіологія відчуттів та сприймання, психофізіологія мотивації та активності людини, психофізіологія поведінки,

особливості вікової психофізіології. Недостатньо вмів визначати міждисциплінарний характер психофізіологічних проблем, їх взаємозв'язки та взаємозалежності; задовільно аналізує різні фізіологічні механізми та принципи функціонування певних структур кори великих півкуль та стовбуру головного мозку; не знає як саме досліджувати фізіологічні механізми психічних процесів і станів, що є основою індивідуальних відмінностей людини; недостатньо застосовує отримані знання для пояснення поведінки та діяльності людини, що перебуває на різних етапах онтогенезу; відчуває деякі труднощі під час розв'язання практико-спрямованих завдань; не виконав більшість із запропонованих видів навчальної роботи.

F (0 – 34) – «незадовільно» (з можливістю повторного складання): студент на низькому рівні знає основні наукові досягнення вітчизняної та зарубіжної психофізіології, не у повній мірі знає основні поняття навчальної дисципліни, а саме: психофізіологія відчуттів та сприймання, психофізіологія мотивації та активності людини, психофізіологія поведінки, особливості вікової психофізіології. Не демонструє умінь визначати міждисциплінарний характер психофізіологічних проблем, їх взаємозв'язки та взаємозалежності; задовільно аналізує різні фізіологічні механізми та принципи функціонування певних структур кори великих півкуль та стовбуру головного мозку; не знає як саме досліджувати фізіологічні механізми психічних процесів і станів, що є основою індивідуальних відмінностей людини; недостатньо застосовує отримані знання для пояснення поведінки та діяльності людини, що перебуває на різних етапах онтогенезу; не виконав усіх видів навчальної роботи.

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є відповіді на семінарських заняттях, самостійна робота, співбесіда з лектором, екзамен.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Психофізіологія в системі наук про людину

Предмет та завдання психофізіології як науки. Категоріальний апарат психофізіології. Основні напрямки психофізіології. Наукові досягнення вітчизняної та зарубіжної психофізіології. Сучасні проблеми психофізіології.

Тема 2. Методи психофізіологічних досліджень

Способи реєстрації і сфера застосування об'єктивних фізіологічних показників, закономірно пов'язаних із психічною діяльністю людини. Методи непрямого вивчення мозку людини. Сучасні методи прямого вивчення мозку людини. Томографічні методи прямого вивчення мозку людини.

Тема 3. Мозок як системне утворення. Мозок і психіка

Системний підхід у вирішенні проблеми мозок – психіка. Головний і спинний мозок, як ключові елементи центральної нервової системи. Структурно-функціональна організація головного і спинного мозку. Психічне як властивість цілісного мозку. Периферична нервова система.

Тема 4. Психофізіологія сенсорних процесів

Принципи організації і функціонування сенсорних систем. Особливості сенсорної системи зору. Особливості сенсорної системи слуху. Особливості сенсорної системи шкіри. Особливості сенсорної системи смаку. Особливості сенсорної системи нюху.

Тема 5. Психофізіологія пізнавальних процесів

Проблеми уваги у психофізіології. Автоматичні і контрольовані процеси обробки інформації. Психофізіологічний аналіз підсистем активації. Психофізіологія пам'яті. Психофізіологія мислення.

Тема 6. Психофізіологічні основи мови

Психофізіологія мовлення. Психофізіологічні основи мови. Перша і друга сигнальні системи. Нейрофізіологічні основи мови. Молекулярно-генетичні основи мови.

Тема 7. Психофізіологія спонукальної сфери особистості

Психофізіологія спонукальної сфери: потреби та мотиви людини. Природа відчуття голоду і спраги. Мотивація як чинник організації поведінки. Фізіологічні теорії мотивацій.

Тема 8. Психофізіологія емоцій

Поняття класифікація і функції емоцій. Аналіз основних теорій емоцій. Психофізіологічні механізми емоцій. Лицьова експресія як засіб невербального спілкування. Психофізіологічна діагностика і методи вивчення емоцій.

Тема 9. Статеві відмінності психофізіологічних функцій

Статеві відмінності в структурі психофізіологічних функцій. Статевий диморфізм нервової системи людини. Статеві відмінності в функціонуванні мозку. Статеві відмінності в когнітивних процесах.

Тема 10. Свідомість як психофізіологічний феномен

Психофізіологічний підхід до визначення свідомості. Основні теорії свідомості. Нейронні механізми свідомості. Психофізіологічні механізми свідомості. Інформаційний підхід до проблеми свідомості.

Тема 11. Психофізіологія функціональних станів

Поняття стану людини. Психічний стан. Функціональний і психофізіологічний стан. Психологічні особливості негативних станів. Психофізіологія сну (визначення, види, теорії, стадії).

Тема 12. Психофізіологія рухової діяльності особистості

Поняття рухової діяльності особистості. Класифікація рухів. Організація рухової системи. Система управління рухами. Схема управління руховою діяльністю (за О.Р. Малхазовим). Опанування руховою діяльністю.

Тема 13. Психофізіологія діяльності особистості

Поняття діяльності особистості. Види і структура діяльності. Загальні характеристики та закономірності діяльності. Основні фактори ефективності діяльності. Працездатність особистості. Психофізіологія професійної діяльності.

Тема 14. Психофізіологія адаптації особистості

Загальні уявлення про адаптацію. Види адаптації особистості. Загальні закономірності адаптації. Особливості адаптації та дезадаптація. Адаптивність та адаптаційні можливості особистості.

Тема 15. Психофізіологічне забезпечення діяльності

Поняття психофізіологічного забезпечення діяльності. Психофізіологічний відбір. Принципи та зміст алгоритму психофізіологічного забезпечення діяльності. Дослідницькі методи психофізіологічного забезпечення діяльності. Оптимізаційні методи психофізіологічного забезпечення діяльності.

Перелік практичних занять

- Фундаментальні основи психофізіології як науки
- Загальна характеристика методів психофізіологічних досліджень
- Психологічний аналіз психофізіології сенсорних процесів
- Особливості психофізіології пізнавальних процесів та психофізіологічні механізми емоцій
- Свідомість та несвідоме як психофізіологічний феномен
- Психофізіологія сну та стресу як основних функціональних станів
- Особливості вікової психофізіології
- Психофізіологія діяльності особистості

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни містить: опрацювання теоретичного матеріалу, виконання завдань згідно з переліком компетентностей, що формуються в межах кожної теми навчальної програми та підготовку до екзамену.

Критеріями оцінювання самостійного завдання є: ступінь виконання (4 бали); рівень самостійності (4 бали); повнота розкриття (4 бали); обґрунтованість та аргументованість основних структурних компонентів (4 бали); якість оформлення (4 бали). Максимально 20 балів.

- Опрацювання теоретичного матеріалу до СЗ 1. Підготувати реферативне повідомлення за однією з тем: 1. Історія розвитку системного підходу. 2. Системний підхід в психології. 3. Системна психофізіологія як новий напрям психології. **Творче завдання:** 1. Детально опишіть, базуючись на методологічних засадах-теорії функціональних систем, який-небудь (на вибір) поведінковий акт людини.
- Опрацювання теоретичного матеріалу до СЗ 2. Підготувати реферативне повідомлення за однією з тем: 1. Психофізіологія - історія розвитку. 2. Психофізіологічна проблема. 3. Перспективи розвитку психофізіології. 4. Методи дослідження електричної активності

шкіри. 5. Методика поліграфного дослідження. 6. Методика досліджень нейродинамічних властивостей людини. 7. Використання самооцінки в психофізіологічних дослідженнях. 8. Перспективи розвитку методів психофізіологічних досліджень. **Творче завдання:** 1. Наведіть факти дійсності, які б могли слугувати на користь того чи іншого підходу до вирішення психофізіологічної проблеми. 2. Ознайомтесь з відповідною літературою та визначте, яким чином, якщо б Вам довелося проходити дослідження на "детекторі брехні", Ви могли б спробувати його "обманути"?

- Опрацювання теоретичного матеріалу до СЗ 3. Підготувати реферативне повідомлення за однією з тем: 1. Основні принципи філогенетичного та онтогенетичного розвитку нервової системи. 2. Сутність та особливості функціонування першої та другої сигнальної систем. 3. Розвиток уявлень про мозок і психіку. **Творче завдання:** 1. Поясніть, чому під час уражень лівої півкулі головного мозку, травмується права частина тіла і навпаки? 2. Поясніть, чому у деяких випадках під час уражень мозку людина втрачає мовні функції, а у деяких – ні?
- Опрацювання теоретичного матеріалу до СЗ 4. Підготувати реферативне повідомлення за однією з тем: 1. Роль нейромедіаторів у функціонуванні нервової системи живих організмів. 2. Регуляція нейронної активності. 3. Гематоенцифалічний бар'єр та його роль у нервовій діяльності. **Творче завдання:** 1. Поясніть, яким чином алкоголь потрапляє у мозок людини? 2. Поясніть, які фізичні та хімічні процеси сприяють появі нервового імпульсу.
- Опрацювання теоретичного матеріалу до СЗ 5. Підготувати реферативне повідомлення за однією з тем: 1. Історія розвитку уявлень про адаптацію. 2. Чинники адаптації. 3. Особливості адаптації до екстремальних умов. **Творче завдання:** Опишіть, виходячи із власного досвіду, як відбувався на різних рівнях процес вашої адаптації до навчання у вузі?
- Опрацювання теоретичного матеріалу до СЗ 6-7 Підготувати реферативне повідомлення за однією з тем: 1. Сон у життєдіяльності людини. 2. Кероване сновидіння - реальність чи вимисел. 3. Порушення сну. 4. Стан та ефективність діяльності людини. 5. Класифікація станів людини. 6. Чинники стресу. **Творче завдання:** 1. Подумайте, яким чином можна б було визначити індивідуальну потребу людини у сні за різних умов. 2. Опишіть відмітні ознаки стомлення, які настають внаслідок інтенсивної розумової та важкої фізичної праці. Які із них є спільними, а які різними?
- Опрацювання теоретичного матеріалу до СЗ 8. Підготувати реферативне повідомлення за однією з тем: 1. Суспільна та трудова діяльність у розвитку свідомості людини. 2. Мова і свідомість. 3. Історія розвитку наукових поглядів на свідомість. 4. Несвідоме як психічний феномен. 5. Сучасні дослідження підпорогового сприйняття. 6. Гіпноз - реальність і вимисел. **Творче завдання:** 1. Постарайтесь навести як можна більше прикладів різних контекстів (побутових та наукових), у яких може вживатися поняття "свідомість", "несвідоме".
- Опрацювання теоретичного матеріалу до СЗ 9-10. Підготувати реферативне повідомлення за однією з тем: 1. Значення емоцій в життєдіяльності людини. 2. Емоції і спілкування. 3. Сучасні теорії емоцій. 4. Спостереження за проявом емоцій **Творче**

- завдання:** 1. Подумайте, у яких випадках ті ж самі емоції є стимульними (сприяють досягненню мети поведінки чи діяльності людини), а у яких астенічними (перешкоджають досягненню мети)? 2. Подумайте, як можна на основі спостереження виявити певні установки і неусвідомлювані мотиви людини.
- Опрацювання теоретичного матеріалу до СЗ 11. Підготувати реферативне повідомлення за однією з тем: 1. Зір у людини і тварин. 2. Звичайний і музикальний слух. 3. Тренування вестибулярної системи. 4. Рецептори шкіри. 5. Фізіологічне і психологічне значення смаку і запаху їжі для людини. **Творче завдання:** 1. Виділіть спільні та відмітні властивості різних сенсорних систем людини.
  - Опрацювання теоретичного матеріалу до СЗ 12. Підготувати реферативне повідомлення за однією з тем: 1. Рухова діяльність і розвиток людини. 2. Управління руховою діяльністю. 3. Рухова діяльність у життєдіяльності людини. **Творче завдання:** 1. Подумайте, як би Ви побудували навчання новачка якій-небудь порівняно складній руховій діяльності.
  - Опрацювання теоретичного матеріалу до СЗ 13. Підготувати реферативне повідомлення за однією з тем: 1. Психофізіологічні механізми пам'яті. **Творче завдання:** Подумайте, яким чином відбувається взаємодія різних пізнавальних процесів у якому-небудь (на вибір) важливому аспекті життєдіяльності людини?
  - Опрацювання теоретичного матеріалу до СЗ 14. Підготувати реферативне повідомлення за однією з тем: 1. Мовлення у філо- та онтогенетичному розвитку людини. 2. Вклад П. Брока і К. Верніке у дослідження мовних функцій людини. **Творче завдання:** Поясніть, як взаємодіють такі відділи кори півкуль головного мозку, як зона Брока і зона Верніке у мовленнєвому процесі. Покажіть це на прикладі вашого повідомлення цієї інформації.
  - Опрацювання теоретичного матеріалу до СЗ 15. Підготувати реферативне повідомлення за однією з тем: 1. Мислення як психофізіологічний процес. 2. Психофізіологічні механізми мислення. **Творче завдання:** Подумайте, яким чином відбувається взаємодія різних пізнавальних процесів у якому-небудь (на вибір) важливому аспекті життєдіяльності людини?
  - Опрацювання теоретичного матеріалу до СЗ 15. Підготувати реферативне повідомлення за однією з тем: 1. Діяльність в розвитку людства. 2. Працездатність та ефективність діяльності. 3. Психофізіологічні зміни при виконанні діяльності. 4. Сучасні методи психофізіологічного відбору. 5. Діагностика стану при здійсненні психофізіологічного забезпечення діяльності. 6. Моніторинг психофізіологічного стану. **Творче завдання:** 1. Проаналізуйте та докладно опишіть фактори ефективності діяльності якого-небудь (на вибір) виду діяльності. 2. Опишіть психофізіологічне забезпечення на прикладі якого-небудь (на вибір) виду діяльності?

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Роль нейромедіаторів у функціонуванні нервової системи живих організмів.
2. Гематоенцифалічний бар'єр та його роль у нервовій діяльності.

3. Сон у життєдіяльності людини. Порушення сну.
4. Стрес та чинники його виникнення.
5. Мова і свідомість. Вплив мови на формування свідомості.
6. Несвідоме як психічний феномен.
7. Значення емоцій в життєдіяльності людини.
8. Слухові відчуття людини. Звичайний і музичний слух.
9. Фізіологічне і психологічне значення смаку і запаху їжі для людини.
10. Сенсорні процеси людини та особливості їх розвитку.
11. Вестибулярна система людини та особливості її тренування.
12. Рухова активність і розвиток людини.
13. Пам'ять та її механізми. Роль РНК і ДНК у процесах пам'яті.
14. Системи головного мозку і пам'ять.
15. Мислення як психофізіологічний процес.
16. Взаємозв'язок мислення і мовлення. Мовлення у філогенетичному та онтогенетичному розвитку людини.
17. Вклад П. Брока і К. Верніке у дослідження мовних функцій людини.
18. Анатомія і фізіологія міжпівкульних відмінностей. Особливості розумової діяльності людини «правшів» і «лівшів».

Обов'язкові елементи індивідуального завдання:

1. Титульна сторінка (кафедра психології; тема індивідуального завдання, виконавець, Дрогобич 2022 р.).
  2. Зміст (назви всіх розділів, параграфів з вказуванням номерів сторінок)
  3. Вступ (актуальність, мета та основні завдання).
  4. Основна частина (аналіз наукової літератури; розкриття поставлених завдань).
  5. Висновок (систематизація та підсумки основної частини, пропозиції та рекомендації щодо подальшої роботи над проблематикою).
  6. Список використаних джерел (не менше 10 джерел, які оформлені відповідно до вимог)
- Обсяг індивідуального завдання від 10 до 15 сторінок. При розкритті теми доцільно звертати увагу на зарубіжних та вітчизняних науковців, які займалися обраною Вами проблематикою. Головний критерій: глибина розкриття змісту теми. Бали нараховуються: ступінь виконання завдання, поставленого перед студентом – 11; рівень самостійності у написанні роботи – 4; мовне оформлення, якість бібліографічного опису, наявність посилань на список літератури у тексті роботи – 5.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичного матеріалу перевіряється шляхом усного опитування за темами практичних занять, виконувати завдання за змістом теми, виконання завдань для самостійної роботи. Студенти повинні бути готові до групового контролю на практичних заняттях (тестування, фронтальне опитування, дискусія). Співбесіда з лектором обов'язково включає контроль за темами, винесеними на самостійне опрацювання.

Семестрова підсумкова оцінка (залік) визначається як сума балів з усіх видів навчальної роботи. Розподіл 100 балів між видами робіт:

Поточна успішність				
Усні відповіді	Індивідуальні завдання	Самостійна робота	Співбесіда з лектором	Сума
40 (8 занять по 5 балів)	20	20	20	100

Екзамен за талоном №2 і перед комісією проводиться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Програми для забезпечення інтернет конференцій. Платформа ZOOM.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Галян І.М. Основи психофізіології та фізіології вищої нервової діяльності. Навчально-методичний посібник. Др. 1999. – 220 с.
2. Клименко В.В. Механізми психомоторики людини. К., 1997. 192 с.
3. Кокун О.М. Оптимізація адаптаційних можливостей людини: психофізіологічний аспект забезпечення діяльності: Монографія. К.: Міленіум, 2004. 265 с.
4. Кокун О.М. Психофізіологія. Навчальний посібник. К: Центр навчальної літератури, 2006. 184 с.
5. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Ельга, Піка-Центр, 2003. 100 с.
6. Макарчук, М. Ю., Куценко, Т. В., Кравченко В.І., Данилов С.А. Психофізіологія: навчальний посібник. К. : ООО «Інтерсервіс» , 2011. 329 с.
7. Малхазов О.Р. Психологія та психофізіологія управління руховою діяльністю. К.: Євролінія, 2002. 320 с.
8. Філіппов М.М. Психофізіологія людини: Навч посіб. К: МАУП, 2003. 136 с.
9. Чайченко Г.М., Цибенко В.О., Сокур В.Д. Фізіологія людини і тварини: Підручник для студ. біол. спец. вищ. навч. закл. К. : Вища школа, 2003. 464 с.

Допоміжні

1. Галян І.М. Методологічні основи психофізіології. Навчально-методичний посібник до курсу “Основи психофізіології та фізіології вищої нервової діяльності. Дрогобич: Видавництво НВЦ “Каменярь” ДДПУ, 2003. 52 с.
2. Галян І.М. Психофізіологія індивідуальних відмінностей. Навчально-методичний посібник до курсу “Основи психофізіології та фізіології вищої нервової діяльності. - Дрогобич: Видавництво “Коло”, -2003. 48 с.
3. Галян І.М. Психофізіологія психічних процесів і станів. Навчально-методичний посібник до курсу “Основи психофізіології та фізіології вищої нервової діяльності. Дрогобич: Видавництво “Коло”, - 2003. 68 с.
4. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці. К.: КНЕУ, 2002. 182 с.

5. Макаренко М.В., Лизогуб В С. Комп'ютерна система "Діагност-1" для визначення нейродинамічних властивостей вищої нервової діяльності // Особливості формування та становлення психофізіологічних функцій в онтогенезі: Матер. Всеукр. наук, симпозиуму / За ред. М.В. Макаренка. Черкаси: ЧДУ. 2003. С. 60.

6. Макаренко Н.В. Теоретические основы и методики психофизиологического отбора военных специалистов / НИИ проблем военной медицины Украинской военно-медицинской академии. К., 1996. 336 с.

7. Психофізіологічне забезпечення бойових підрозділів в екстремальних умовах: Метод. посіб. / Під ред. М.С. Корольчука. К.: МОУ, 2001. 175 с.

Інформаційні ресурси

1. https://www.dkpp.com.ua/wp-content/uploads/2020/04/kokun_psychofiz.pdf
2. https://www.dkpp.com.ua/wp-content/uploads/2020/04/makarchuk_psychofiz.pdf
3. https://lib.iitta.gov.ua/10038/1/Monograf_2015.pdf
4. https://lib.iitta.gov.ua/712848/1/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80_2018.pdf
5. <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/14416/%D0%9B%D1%96%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%90.%20%D0%A4.%2C%20%D0%91%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%BD%20%D0%92.%20%D0%91.%20%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D1%84%D1%96%D0%B7%D1%96%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F...pdf>
6. <https://core.ac.uk/download/pdf/161263133.pdf>
7. http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Kaf_anatomii/Biblioteka/Konspekt%20lektcii%20do%20kursu%20Psykhofizilohiia.pdf